

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 811.161.1`42

ТЕХНОЛОГІЇ СУГЕСТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В МОБІЛІЗАЦІЇ МЕРЕЖЕВИХ СПІЛЬНОТ

Лариса Компанцева

доктор філол. наук, професор,
Національна академія Служби безпеки України, Київ, Україна

larafkom@gmail.com

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто можливості сугестивних лінгвістичних засобів у мобілізації мережеских спільнот для дій у реальності; проаналізовано тенденції застосування сугестивних технологій у комунікаціях відвідувачів соціальних мереж під час конфлікту на Сході України (2014-2015 рр.); запропоновано рекомендації відвідувачам соціальних мереж щодо протидії сугестивним впливам.

Аналіз проросійських інтернет-джерел, що підтримують озброєний конфлікт на Сході України, довів активне застосування ними таких лінгвосугестивних прийомів: конкретність та образність ключових слів у дискурсах офіційних і неофіційних інтернет-ресурсів та посиланнях пошукових систем; емоційне перенасичення тексту, застосування образних засобів, що підмінюють фактичний матеріал; заміна міміки й жестів певним чином дібраними фотографіями, малюнками, смайлами; створення нових асоціативних рядів.

Однією з дієвих маніпулятивних технологій, що побудована на сугестивних лінгвістичних прийомах, є «вікна Овертона» – модель зміни уявлень, яка активно використовується у проросійських інтернет-комунікаціях. Ця технологія реалізується за п'ятьма кроками: крок перший – від немислимого до радикального, крок другий – від радикального до прийнятного, крок третій – від прийнятного до розумного, крок четвертий – від розумного до популярного, крок п'ятий – від популярного до норми (закріплення на рівні законодавства).

Ключові слова: «вікна Овертона», дискурс-аналіз, інформаційно-психологічний вплив, мобілізаційність соціальних мереж, сугестивна лінгвістика.

**ТЕХНОЛОГИИ СУГГЕСТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ И В
МОБИЛИЗАЦИИ СЕТЕВЫХ СООБЩЕСТВ**

АННОТАЦИЯ. В статье рассмотрены возможности средств суггестивной лингвистики в мобилизации сетевых сообществ для действий в реальности; проанализированы тенденции применения суггестивных технологий в коммуникациях посетителей социальных сетей в период конфликта на Востоке Украины (2014-2015 гг.); предложены рекомендации посетителям социальных сетей по противодействию суггестии.

Анализ пророссийских интернет-источников, поддерживающих вооруженный конфликт на Востоке Украины, позволил сделать вывод об активном использовании ими таких лингвосуггестивных приемов: конкретность и образность ключевых слов в дискурсах официальных и неофициальных интернетовских ресурсов и ссылках поисковых систем; эмоциональное перенасыщение текста, применение образных средств, подменяющих фактический материал; замена мимики и жестов определенным образом подобранными фотографиями, рисунками, смайлами; создание новых ассоциативных рядов.

Одна из действенных манипулятивных технологий, основанная на суггестивных лингвистических приемах, – «окна Овертон», модель изменения представлений, которая активно используется в пророссийских интернет-коммуникациях. Эта технология реализуется на основании пяти шагов: шаг первый – от немыслимого к радикальному, шаг второй – от радикального к приемлемому, шаг третий – от приемлемого к разумному, шаг четвертый – от разумного к популярному, шаг пятый – от популярного к норме (закрепление на уровне законодательства).

Ключевые слова: дискурс-анализ, информационно-психологическое воздействие, мобилизационность социальных сетей, «окна Овертона», суггестивная лингвистика

**TECHNOLOGIES OF SUGGESTIVE LINGUISTICS
IN MOBILIZATION OF SOCIAL NETWORKS**

ABSTRACT. The potentials of means of suggestive technologies for mobilization of social networks to act in reality are studied in the article. The trends of suggestive technologies employment in communications of social networks visitors during the conflict in the East of Ukraine (2014-2015) are studied. Recommendations to social networks visitors concerning counteraction to suggestive influence are put forward.

The analysis of pro-Russian web sources which support the armed conflict the East of Ukraine led to the conclusion that linguo-suggestive methods have been actively used, namely: concreteness and figurativeness of key words in discourses of formal and informal internet resources and in Search Engine hyperlinks; emotional supersaturation of texts, the use of imagery to substitute facts; replacement of mimicry and gestures by specially selected photographs, pictures, smileys; creation of new associative arrays.

One of effective manipulative technologies based on suggestive linguistic methods is «The Overton Windows» – the pattern of changing ideas which is actively employed in pro-Russian internet communications. This method is realized on the basis of 5 steps: step 1 – from the unthinkable to the radical; step 2 – from the radical to the acceptable; step 3 – from the acceptable to the reasonable; step 4 – from the reasonable to the popular; step 5 – from the popular to the norm (fixing in the legislation).

Key words: *discourse analysis, information and psychological impact, mobilization potential of social networks, «The Overton Windows», suggestive linguistics.*

Вступ

Сугестивна лінгвістика – наука, що вивчає феномен сугестії як комплексну психолінгвістичну проблему, поєднуючи давні знання й сучасні методи, традиційні та нетрадиційні підходи. Складність відношень між суб'єктом й об'єктом вивчення сугестивної лінгвістики (особистість – текст – тексти міфів, що становлять пересічні міфологічні поля особистості й суспільства) зумовлює комплексний, міждисциплінарний підхід цієї науки: вивчення лінгвістичних аспектів сугестії неможливе без виходу за межі мовознавства.

Проблемами сугестивних впливів опікувалися як фахівці в галузі інформаційної безпеки (В. Прокоф'єв, 2009; В. Петрик, М. Присяжнюк, Л. Компанцева, 2011), так і дослідники нейролінгвістичного програмування (Г. Адлер, 2009; Р. Ділтс, 2009; С. Ковальов, 2008). Утім, технології сугестивного впливу на рівні мови, тексту, дискурсу отримали детальне вивчення саме в лінгвістиці. На сьогодні досліджено сугестію сакрального дискурсу (О. Климентова, 2012), технології сугестивних впливів у різних сферах соціальних комунікацій (О. Панасюк, 2009; Н. Слухай, 2012), впливи лінгвосугестивних засобів на розвиток суспільства та геополітики (І. Черепанова, 2009). Актуальності нині набули дослідження сугестивних технологій в інформаційних мережеских війнах, що зумовлено глобалізованістю інформаційно-психологічних впливів, яскравим прикладом чого є події на Сході України.

Мета статті – дослідити можливості сугестивних лінгвістичних засобів у мобілізації мережеских спільнот для дій у реальності. **Завдання дослідження:** 1) визначити

мобілізаційні можливості сугестивної інтернет-комунікації; 2) проаналізувати тенденції застосування сугестивних засобів у комунікаціях відвідувачів соціальних мереж; 3) запропонувати рекомендації відвідувачам соціальних мереж щодо протидії сугестивним впливам.

Методи й методики дослідження

Сугестивна лінгвістика базується на таких положеннях:

1. Мова може розглядатися в цілому як явище сугестивне (сугестивна система). Усі компоненти мови потенційно сугестивні.

2. Сугестивна лінгвістика – міждисциплінарна наука на стику філології та психології. Тому, крім опису власне мови, тут ураховуються фізіологічні реакції реципієнтів.

3. Форма втілення сугестивності мови – дискурс.

4. Дискурс може бути вербальним і невербальним (жести, міміка тощо), тобто його можна розглядати як знакову систему, що включає в себе «пучок мов». Отже, компоненти дискурсу – це знакові компоненти, засоби сугестії.

5. Сугестивна лінгвістика має динамічну природу: вивчає процеси впливу (дискурси створюються, а не відтворюються).

6. Мовна сугестія імовірна за своєю природою. Будь-які сугестивні компоненти розділяють знакові властивості двобічності.

7. Правомірно розглядати процес спрямованого впливу в традиціях теорії комунікації.

Отже, з метою дослідження сугестивного потенціалу мережевих спільнот у дослідженні використовувалися такі методи: за допомогою конversaційного аналізу було досліджено перформативну природу соціальної реальності й мови, визначено особливості семіотизації соціально-культурного контексту комунікації; інтен-аналіз дав можливість дослідити психологічні особливості здійснення сугестивного впливу в соціальних мережах, визначити співвідношення явного і прихованого змістів, реконструювати інтенції маніпуляторів у мережевих комунікаціях; метод спостереження груп сприяв виявленню спрямованості сугестивних впливів на формування культурних цінностей соціальних мереж, зіставленню вербальної й невербальної поведінки комунікантів-сугесторів.

Результати дослідження

Аналіз проросійських інтернет-ресурсів (Правда. Ру. – <http://www.pravda.ru/news/expert>; гіперпосилання пошукових систем Яндекс та Google за темою дослідження) дав змогу визначити активне застосування таких лінгвістичних прийомів:

- *конкретність та образність ключових слів* у дискурсах офіційних і неофіційних інтернет-ресурсів та посиланнях пошукових систем. Постійно повторювані ключові слова програмують відвідувачів (*Донбассу готовят смертельный сюрприз; Чем тушит пылающий котел Украины*). Використання слів, зміст яких можна легко уявити, істотно підвищує ефект навіювання. Навпаки, абстрактні поняття різко знижують силу навіювання. Так, в інтернет-посиланнях автори новин намагаються використовувати ключові слова, які навіть без звертання до самого тексту програмували б читача в потрібному напрямі. Саме з цієї причини іменування «ДНР» та «ЛНР» без будь-яких додаткових визначень (*так звані, терористичні організації*) є когнітивно небезпечним: у підсвідомості споживача інформації ці суб'єкти починають сприйматися як беззаперечна даність;

- *емоційне перенасичення тексту* – велика кількість яскравих прикметників, порівнянь, метафор та інших образних засобів, що підміняють фактичний матеріал: *Вводили – веселились, посчитали – прослезилась; Милорад Додик: «Европа – место пожаров»; Новый Саркози для Украины;*

- *використання риторичних питань*, котрі підштовхують читача до потрібних відповідей: *Неуже Вы сможете промовчати?; Сколько продлится война на Украине? Украина не избежат этого УЖАСА уже в сентябре? Что прояснилось;*

- *приховування джерел інформації*, використання невизначених конструкцій типу «як говорять деякі експерти», «за даними останніх опитувань» тощо: *Конфликт на Украине: взгляд из Европы – Прямой эфир Pravda.Ru; Порошенко и ЕС больше не хотят ассоциации; В Израиле назвали имя ЗАКАЗЧИКА катастрофы Боинга над Донбассом;*

- *уживання наказових конструкцій*, що особливо дієво для посттоталітарного співтовариства: *Голосуйте за...! Не позволяйте себе обманювати!; Теперь, Украина, держись: кто прибыл на помощь «ДНР»;*

- *використання лінгвістичних структур єдності, довіри:* *«Разом – ми сила! Ми не можемо мовчати! Твій голос потрібний...»;*

- експлуатація ідеї «кола своїх», навмисне включення до нього відвідувачів мережевого ресурсу (*Мы, народ Донбасса*);

- використання евфемізмів, що актуалізує роботу підсвідомості споживача інформації й формує необхідний маніпулятору образ: *Германия: от победы над Римом до колонии США; РФ прочертила под носом у США красную линию; Пусть Порошенко заклеивает окна*;

- активізація оказіональних конструкцій, звернення до основ лінгвопластики, що передбачає ставлення до слова як до фізичного тіла, яке може стискатися, розширюватися, розчленовуватися й зливатися з іншими словами; і як до біологічної особи, живої й життєздатної, мінливої, спроможної саморозвиватися. Лінгвопластика дає змогу звести до абсурду мовлення офіційних осіб, політичних і громадських діячів; висловити ставлення до ситуації й дати їй імпліцитну оцінку (*Кримнаш*);

- міміка, жестикуляція замінені в інтернет-комунікації певним чином дібраними фотографіями, малюнками, смайлами тощо. Якщо візуальний ряд підкріплює зміст переданої інформації, це також сприяє підвищенню сили навіювання: немовні компоненти спілкування менше піддаються осмисленому контролю. Їхнє «розшифрування» здійснюється ніби неусвідомлено, просто «ні з чого» виникає певне емоційне ставлення;

- концептоцентричність. Актуалізація в дискурсах понять, «згустків культури» свідомості людини, що є актуальними для певної (передусім національної) спільноти. Концепти формують систему координат будь-якої комунікації, що зумовлює її успішність. Так, російська пропаганда в Криму та на Донбасі в 2014 році базувалася на концептах «*славянское единство*», «*русский мир*», які отримували наповнення залежно від цілей маніпулятора: «*русский мир*» можна формувати за допомогою анексії, військ і втручання у справи іншої країни, оскільки ціль того варта;

- створення нових асоціативних рядів: *Политики Харькова сидят на двух табуретках; Евромечта не укрывала, а накрыла Украину*.

Комплексне застосування наведених лінгвосугестивних прийомів спрямоване на переформатування картини світу

відвідувачів проросійських інтернет-ресурсів, що підтримують озброєні заворушення на Сході України. Лінгвосугестивні прийоми сприяють реалізації агресивних маніпулятивних технологій, наприклад, «вікон Овертона». «Вікна» – модель зміни уявлень, яку сформулював Джозеф П. Овертон (1960-2003 рр.), старший віце-президент Центру суспільної політики Mackinac Center. Згідно з «вікнами можливостей Овертона» для кожної ідеї чи проблеми в суспільстві існує певна розбіжність можливостей – вікно, в межах якого ідею можуть активно обговорювати, відкрито підтримувати, пропагувати, закріплювати на рівні законодавства. Вікно може пересуватися, трансформуючи ідею від стадії *немислиме, повністю не визнане суспільною мораллю* до стадії *актуальна політика*. Визначальна особливість цієї технології полягає в непомітності її використання для масової свідомості.

Низка соціальних мереж (zuhel.livejournal.com/465630.html, www.youtube.com/watch?v=nOgO1yCwUEs; donnightman.livejournal.com/122006.htm) публікує роботи психотехнолога К. Мямліна (Мямлин, 2015), який іронічно демонструє можливості технології «вікна Овертона» у просуванні ідей педофілії та канібалізму. Проведемо паралель дії «вікон Овертона» на прикладі просування ідей канібалізму (Мямлин, 2015) та терористичних утворень ДНР, ЛНР.

Перший рух «вікна Овертона» – «Як це сміливо» – реалізується за такими етапами: 1) перевести неприйнятну тему зі сфери немислимого у сферу радикального; 2) позначити перегляд позицій; 3) забезпечити перехід від непримиренно негативного ставлення суспільства до більш позитивного; 4) зруйнувати однозначність проблеми – створити градації «сірого». На цьому етапі здійснюються перші спроби обговорення ідеї канібалізму: «У нас адже є свобода слова, так чому б не поговорити про канібалізм? Зберемо етнологічний симпозиум за темою «Екзотичні обряди племен Полінезії». Обговоримо історію предмета, введемо її в науковий обіг і отримаємо факт авторитетного висловлювання про канібалізм». Саме в цей час може бути організоване певне «Суспільство радикальних канібалів». За цією ж самою схемою восени 2013 року було оголошено в російськомовній Вікіпедії конкурс на кращу статтю про землі Східної України – Новоросію. Саме в цей час у медіапросторі актуалізується номінація *Новоросія*, а у свідомості відвідувачів Вікіпедії закладається ідея щодо нового статусу Донбасу.

На другому етапі – «Чому б і ні?» – здійснюються такі когнітивні переформатування суспільної свідомості: 1) тема переводиться зі сфери радикальної у сферу можливого; 2) створюються нові назви, що вуалюють сутність предмета обговорення; 3) шукається легальний прецедент; 4) знаходяться приклади, що узаконюють подію. У випадку із просуванням ідеї канібалізму здійснюється вуалювання сутності явища за рахунок багаторазового його перейменування – канібалізм спочатку перетворюється в *антропофагію*, а потім в *антропофілію*. Поширюються приклади, що узаконюють явище канібалізму: «Пам'ятаєте легенду про самовіддану мати, яка напоїла своєю кров'ю вмираючих від спраги дітей?», «Історії античних богів свідчать про те, що вони поїдали всіх, кого бачили, – в римлян це було нормою!». Відповідно, однією із ключових подій на Сході України стало виникнення іменувань «ЛНР» і «ДНР». Ці назви трансливалися в мережевих комунікаціях, навіть проукраїнської спрямованості, без певних лексичних коментарів («так звані», «терористичні формування»), що у свідомості відвідувачів Мережі формувало й закріплювало уявлення про нові державні структури. У легального прецеденту здійснювалася апеляція до ідеї Придністров'я: «*ЛНР мечтает о Приднестровье*» (elise.com.ua/?p=142264), «*В тему будет показать немного картинок из процветающих «республик». Прекрасное Приднестровье. Цветущая Абхазия», Чтобы достичь уровня Приднестровья, ЛНР нужен Север...*» (golos-naroda.tv/chto-byi-dostich-urovnya-lnr-sever), «*В ЛНР мечтают жить, как в Приднестровье*» (xx-century.com.ua/archives/27320).

Третій рух «вікна Овертона» – «Так і треба» – пересуває сприйняття ідеї зі сфери можливого у сферу раціонального. Саме в цей період у суспільстві створюється поле бою за проблему, формуються «коло своїх» та «коло чужих». Просування ідеї канібалізму супроводжується появою в суспільних комунікаціях таких висловлювань: «Бажання їсти людей генетично закладено, це в природі людини», «Є люди, які бажають, щоб їх з'їли», «Антропофілів спровокували!», «Заборонений плід завжди солодкий», «Вільна людина має право вирішувати, що їй їсти». Ідея створення «ЛНР» і «ДНР» широко обговорюється в соціальних мережах, регулярно на проросійських ресурсах проводяться опитування, що містять лише

одне питання «Чи підтримуєте Ви створення ЛНР?». Оскільки Конституція й законодавство України визнають легітимність лише всеукраїнського референдуму, референдум щодо зміни територіального устрою може ініціювати лише Парламент, влада України, й громадяни України, що не визнали терорганізації «ЛНР» та «ДНР», починають позиціонуватися проросійськими інтернет-ресурсами як «коло чужих». *«Не всё так просто, Крым-то легче вошёл, потому как статус имел и автономию, а у Новороссии подобного нет, к сожалению, о вхождении можно говорить только когда Киев совсем оставит в покое Донбасс»* (vk.com>novnews); *«Когда Новороссия пойдёт на Киев и Одессу?»* (novorossia.su); *«Гражданская война за освобождение Новороссии»* (novorossia.org).

Четвертий етап – «У доброму сенсі» – передбачає реалізацію таких прийомів: 1) підтримка ідеї поп-контентом; 2) поєднання ідеї з медіаперсонами; 3) використання прийому «подивися навкруги»; 4) просування теми до розряду ТОП і подальше її самовідтворення; 5) створення образу героя. Цей етап позиціонується такими висловлюваннями: «Це ж творчі люди. Ну, з'їв дружину і що?»; «Вони щиро люблять своїх жертв. Їсть, отже любить!»; «У антропофілів підвищений IQ, а в іншому вони дотримуються суворої моралі»; «Антропофіли самі жертви, їх життя змусило». Події Донбасу 2014-2015 року на цьому етапі реалізувалися таким чином: популяризація листів творчої інтелігенції Росії на підтримку ідеї Новоросії (*«Русская интеллигенция о событиях в Украине»*. – youtube.com/Video/?v=kbW6O1LiY); *Российская интеллигенция: Путин не в курсе, что...* – nv-online.info/.../Российская-интеллигенция-Путин-не-в-курсе-что-и...); інтернет-канал «Новоросія TV» (novorossiatv.com) переформатовує образ сепаратиста в образ героя Новоросії (передача «Герой Новороссии». – http://novorossiatv.com/news/rus/geoi-novorossii); в українських соціальних мережах від імені українських громадян виступають російські мережеві провокатори (тролі), що просувають ідею розколу України (Див.: *«Логово кремлевских троллей в Петербурге»*. – 3oko.net/2015/03/blog-post_62.html; *«Экс-сотрудница петербургской «фабрики троллей»...* – MediaLeaks.ru/news/2905yt_olginio).

П'яте пересування «вікна Овертона» – «Ми тут влада» – має на меті законодавче закріплення певної ідеї, що передбачає:

1) переміщення теми з категорії популярного у сферу актуальної політики; 2) підготовку законодавчої бази; 3) популяризацію даних соціопитувань. Щодо питання канібалізму, кінцева мета полягає в нівелюванні кримінальної відповідальності. У ситуації «ЛНР» і «ДНР» – у визнанні цих утворень на геополітичному рівні.

Отже, сугестивні технології – провідний компонент російської пропаганди, протидія їм набуває актуальності для кожного відвідувача Мережі, що передбачає певні навички психолінгвістичного аналізу, який має базуватися на триєдиній когнітивній матриці: не погоджуватися з тими рішеннями, які суперечать системі цінностей нації й людини – розкодовувати евфемізми – чітко знати межі «кола своїх» і «кола чужих».

Висновки

У періоди тотальних інформаційних війн ні один із відвідувачів Мережі не запобігає маніпулятивним впливам. Тому перші навички аналітики мережевих комунікацій мають послугувати профілактичним цілям: перш ніж довіряти отриманій інформації, необхідно її оцінити. Як висновки цієї статті пропонуємо розроблену й запроваджену в комунікації соціальних мереж пам'ятку для відвідувачів Інтернету, що надає алгоритм інформаційно-психологічного контролю отриманої інформації.

Пам'ятка відвідувачу Мережі: як розпізнати маніпуляцію

Обережно, маніпуляція!

Якщо ти

чомусь починаєш вірити в людину, гасло, ідею, лідера;

- раптом змінюєш переконання після розмови з кимось, відвідування інтернет-ресурсу, отримання вірусної реклами або... будь-якої іншої комунікації;

- перестаєш аналізувати і критично оцінювати інформацію;

- починаєш ненавидіти те, що любив, і любити те, до чого був байдужий;

- починаєш відстоювати раніше чужі тобі погляди;

- ЗАГАЛОМ сприймаєш світ по-іншому, так, як було нав'язано кимось...

... **обережно!** ти став мішенню маніпуляції й можливо вже інфікований медіавірусом.

Щоб самому керувати своїм життям, самостійно робити висновки і приймати рішення, необхідно розпізнавати сигнали маніпулятивних впливів. Пропонуємо кілька маніпулятивних технологій, які активно застосовуються російською пропагандою.

Доповни цей перелік та передай іншим!

1. Відсутність посилання на джерело або в ролі джерела пропонується «невідомий, але надійний інформатор».

Що робити? Перше правило журналістики – перепроверити інформацію тричі. Слід звертати увагу на матеріали, що пройшли подібну перевірку (наприклад, ресурс *Д. Тимчука «Інформаційний спротив»*).

2. У повідомленні порушено причинно-наслідкові зв'язки (з виступу Путіна: ... *Новороссія. Вот это вот Харьков, Луганск, Донецк, Херсон, Николаев, Одесса не входили в состав Украины в царские времена. А потому должны бороться за право присоединения к России*). **Що робити?** Пам'ятайте, це логіка маніпулятора, який «перекручує» факти та історичні події. Формуйте власну картину світу відповідно до реалій.

3. Повідомлення починається словами «Максимальний репост! Дуже важливо!» **Що робити?** Розумійте, що ці сигнали є прихованими командами (*негайно розповсюджуй!*). Оцініть повідомлення, знайдіть першоджерело. Визначте його авторитетність.

4. Емоційне насичення текстів (Путін про Януковича: *Тяжела ты, шапка Мономаха! ... Виктор Федорович исполнял свой долг, как считал возможным и нужным. Мы говорили и о применении силы. Суть его ответа заключалась в том, что рука не поднялась подписать приказ о применении силы против своих граждан..*). **Що робити?** Звертати увагу треба не на емоції, а на факти.

5. Більшою мірою представлені оцінки та думки, ніж факти. **Що робити?** Оцінки й думки теж можуть містити правдиву інформацію, але їх треба аналізувати, шукаючи відповіді на питання: хто висловлює думку? яке підґрунтя для висловлення думки має особа чи видання? чому саме зараз висловлена ця думка? з якою метою?

6. Факти тлумачаться й оцінюються у вигідному для маніпулятора світлі. **Що робити?** Необхідно відмежовувати факти від оцінок і думок. Факт повинен знайти підтвердження: певною мірою можна спиратися на фотографії, відеотрансляції подій, заяви незаангажованих офіційних осіб.

7. Факти підтверджуються однією-двома фотографіями. **Що робити?** Необхідно перепроверити фотографії та ілюстрації: з позицій а) відповідності реаліям (наприклад, порам року, реаліям міста тощо); б) релевантності матеріалів – можливої наявності відповідників у розділах «Картинки» в пошукових системах Яндекс та Google.

8. Активно нав'язуються вигідні для маніпулятора асоціації та іменування (*український уряд – хунта, Донбас – Новоросія (з обмовкою – Малоросія), терористи – ополченці, розстріл мирних жителів Слов'янська – запобігання паніки та безладів*). **Що робити?** Називати речі своїми іменами як у думках, так і в розмовах.

9. Багато обіцянок і малювання привабливих картин майбутнього. **Що робити?** Проаналізуйте попередні ситуації. Наприклад, обіцянки Путіна кримчанам (російські паспорти – безкоштовно; соцгарантії, потік туристів...) – що було виконано?

10. Формується опозиція *свої – чужі (представники ДНР та України; українські фашисти бандерівці – жителі Донбасу)*. **Що робити?** Пам'ятайте! Це спроби закласти ідею розмежування України на рівні підсвідомості отримувачів інформації. Аналізуйте текст.

Удачі в розвінчанні російської пропаганди!

Подібні рекомендації мають складати й поширювати фахівці-психолінгвісти, сугестологи, комунікатори для різних цільових аудиторій. Саме така освіта відвідувачів Мережі може запобігти тотальному програмуванню й зомбуванню населення.

Література:

Адлер, Г. (2003). НЛП: современные психотехнологии / Г. Адлер. – СПб. : Питер. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : royallib.com/book/alder_herri/nlp_sovremennie_psihotehnologii.html.

- Дилтс, Р. (2009). Моделирование с помощью НЛП / Р. Дилтс. – СПб. : Питер. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.koob.ru/dilts_robert/modeling_with_nlp.
- Климентова, О. (2012). Процеси вербальної об'єктивації концепту «сугестія» / О. Климентова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.philology.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2011_33/259_265.pdf.
- Ковалев, С. В. (2008). Введение в современное НЛП. Психотехнологии личности эффективности : [учебное пособие] / С. В. Ковалев. – М. : Московский психолого-социальный институт : Флинта, 640 с.
- Мямлин, К. (2014). Технология уничтожения: «Окно Овертона» и возможность противостояния дегенерации / Кирилл Мямлин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://communitarian.ru/publikacii/novyy_mirovoy_poryadok_metody/tehnologiya_unichtozheniya_okno_overtona_i_protivostoyanie_degeneracii_13052014.
- Слухай, Н. В. (2012). Сугестия и коммуникация. Лингвистическое программирование поведения человека : [учеб.-метод. пособие] / Наталья Витальевна Слухай. – К. : ВПЦ «Київський університет», 319 с.
- Сугестивні технології маніпулятивного впливу (2011) : [навч.-метод. посібник] / [В. Петрик, М. Присяжнюк, Л. Компанцева та ін.]. – К. : ЗАТ «ВПЦОЛ», 248 с.
- Панасюк, А. Ю. (2009). Как убеждать в своей правоте. Современные психотехнологии убеждающего воздействия / Александр Юрьевич Панасюк. – М. : Дело. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/c33>.
- Прокофьев, В. Ф. (2009). Тайное оружие информационной войны: атака на подсознание / В. Ф. Прокофьев. – М. : СИНТЕГ, 408 с.
- Черепанова, И. (2009). Стрела времени. Направленная энергия мира / Ирина Черепанова. – М. : Профит Стайл, 400 с.
- Carter, J. (2009). How to Destroy a Culture in 5 EasySteps. <http://www.firstthing.com/web-exclusives/2011/06/how-to-destroy-a-culture-in-5-easy-steps>.
- Carter, J. (2010). How to Normalize Pedophilia in 5 Easy Steps. <http://www.firstthing.com/web-exclusives/2011/06/how-to-normalize-pedophilia-in-5-easy-steps>.
- Lehman, J. (2015). A Brief Explanation of the Overton Window. <http://www.mackinac.org/bio.aspx?ID=12>.

References:

- Adler, G. (2003). *NLP: sovremennyye psihotehnologii*. SPb. : Piter, royallib.com/book/alder_herri/nlp_sovremennyye_psihotehnologii.html. [in Russian].
- Dilts, R. (2009). *Modelirovanie s pomoshhju NLP*. SPb. : Piter, Rezhim dostupu : www.koob.ru/dilts_robert/modeling_with_nlp. [in Russian].
- Klimentova, O. (2012). *Procesi verbalnoi ob'ektivacii konceptu «sugestija»*. Rezhim dostupu : http://www.philology.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2011_33/259_265.pdf. [in Russian].
- Kovalev, S. V. (2008). *Vvedenie v sovremennoe NLP. Psihotehnologii lichnostnoj jeffektivnosti*. Moskva : Moskovskij psihologo-socialnyj institut : Flinta, 640 s. [in Russian].
- Mjamlin, K. (2014). *Tehnologija unichtozhenija: «Okno Overtona» i vozmozhnost protivostojanija degeneracii* Rezhim dostupu : http://communitarian.ru/publikacii/novyy_mirovoy_poryadok_metody/tehnologiya_unichtozheniya_okno_overtona_i_protivostoyanie_degeneracii_13052014. [in Russian].

- Sluhaj, N. V. (2012). *Suggestija i komunikacija. Lingvisticheskoe programirovanie povedenija cheloveka*. Kyiv : VPC «Kiivskij universitet», 319 s. [in Ukrainian].
- Petrik V., Priszazhnjuk M. & Kompanceva L. (2011). *Suggestivni tehnologii manipuljativnogo vplivu*. Kyiv : ZAT «VIPOL», 248 s. [in Ukrainian].
- Panasjuk, A. Ju. (2009). *Kak ubezhdat v svoej pravote. Sovremennye psihotehnologii ubezhdajushhego vozdejstvija*. Moskva : Delo. Rezhim dostupu : <http://www.klex.ru/c33>. [in Russian].
- Prokofev, V. F. (2009). *Tajnoe oruzhie informacionnoj vojny: ataka na podsoznanie*. Moskva : SINTEG, 408 s. [in Russian].
- Cherepanova, I. (2009). *Strela vremeni. Napravlennaja jenergija mira*. Moskva : Profit Stajl, 400 s. [in Russian].
- Carter, J. (2009). How to Destroy a Culture in 5 EasySteps. <http://www.firstthing.com/web-exclusives/2011/06/how-to-destroy-a-culture-in-5-easy-steps>.
- Carter, J. (2010). How to Normalize Pedophilia in 5 Easy Steps. <http://www.firstthing.com/web-exclusives/2011/06/how-to-normalize-pedophilia-in-5-easy-steps>.
- Lehman, J. (2015). A Brief Explanation of the Overton Window. <http://www.mackinac.org/bio.aspx?ID=12>.

Поштова адреса установи:

Національна академія Служби безпеки України
вул. Онуфрія Трутенка, 22,
Київ,
Україна,
03022

Стаття надійшла до редакції 05.10.2015